Antibiotic stewardship a prevence infekcí v nemocnici – investice do bezpečí pacientů
Antibiotic stewardship and infection prevention in hospitals – an investment in patient safety

Helena Žemličková
Státní zdravotní ústav, Národní referenční laboratoř pro antibiotika, Praha, Česká republika
Ústav mikrobiologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, Fakultní nemocnice Královské Vinohrady a Státního zdravotního ústavu, Praha, Česká republika

Pojem antibiotický stewardship se v posledních letech objevuje stále častěji. Termín se obvykle vztahuje k programům a intervencím, jejichž cílem je optimalizovat používání antibiotik (antimikrobik). Spolu se stále častějším používáním tohoto termínu a současné existenci řady jeho různých definic je důležité zvážit, co má být v současnosti jeho faktickým obsahem. Antibiotický stewardship (ABS) by měl být vnímán coby koherentní soubor akcí, které podporují zodpovědné používání antibiotik. Pojem stewardship neboli správcovství akcentuje především odpovědnost v podpoře používání antibiotik udržitelným způsobem tak, aby byl zachován přístup k účinné léčbě pro všechny, kdo ji potřebují. Systematický přehled používání nemocničních stewardship programů prokázal jejich přínos. Opatření zahrnují vhodná doporučení pro užívání antibiotik („co“) a intervence pro změnu chování („jak“). Ukazuje se, že existuje řada nástrojů a doporučení, které přináší benefity, nicméně jejich implementace je velmi obtížná. Behaviorální vědy a intervence změn chování tvoří proto neméně důležitou složku ABS. Ty mohou sloužit k výběru nejslibnějších intervencí na základě pečlivého posouzení bariér a facilitátorů, které jsou často lokálně specifické. ABS program pak spolu s Programem prevence a kontroly infekcí v nemocnicích přispívá ke zlepšení kvality života pacientů, i podstatnému snížení délky hospitalizace a nákladů na zdravotní péči.

https://doi.org/10.21101/hygiena.b0179

Právní aspekty zavádění protiepidemických opatření ve zdravotnických zařízeních
Legal aspects of the implementation of anti-epidemic measures in healthcare facilities

Michal Koščík
Masarykova univerzita, Lékařská fakulta, Ústav veřejného zdraví, Brno, Česká republika

Příspěvek se zabývá právními aspekty zavádění protiepidemických opatření ve zdravotnických zařízeních, zejména v kontextu pandemie covidu-19. Autor analyzuje rozložení odpovědnosti mezi poskytovatele zdravotních služeb, zdravotnické pracovníky, pacienty a další osoby. Důraz je kladen na kolizi práv – zejména práva pacienta na návštěvy, soukromí a přítomnost blízkých – povinností chránit veřejné zdraví a bezpečnost ostatních pacientů a personálu. Příspěvek se věnuje i právním důsledkům nedodržení opatření, včetně sankcí, trestní odpovědnosti a pracovněprávních postihů. Součástí je i rozbor konkrétního soudního případu, který ilustruje praktické dopady právních předpisů na rozhodování zdravotnických zařízení. Cílem je poukázat na nutnost vyvažování práv a povinností v krizových situacích a potřebu právní jistoty při aplikaci mimořádných opatření.

https://doi.org/10.21101/hygiena.b0180

Státní zdravotní dozor v nemocničním stravovacím provozu
Official public health supervision in hospital food services

Hana Dubšová
Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně, Brno, Česká republika

Stravovací provozy ve zdravotnických zařízeních představují specifickou oblast, kde se potkává požadavek na vysoký hygienický standard s potřebou zajištění nutričně vyvážené stravy pro zranitelnou skupinu osob, kterou jsou pacienti s různými zdravotními problémy, specifickými nutričními potřebami a dietními omezeními. Dodržování zásad správné výrobní a hygienické praxe při manipulaci s potravinami je zásadní pro prevenci zdravotních rizik. Jakékoli pochybení v oblasti přípravy a podávání stravy může vést k ohrožení zdraví těchto zranitelných osob. Státní zdravotní dozor hraje v této oblasti klíčovou roli, a to nejen z hlediska kontroly, ale také prevence. Při výkonu dozoru je kontrolována zejména čistota provozu, podmínky skladování potravin, správná manipulace s potravinami a pokrmy, dodržování požadavků na osobní hygienu personálu a vedení související dokumentace, včetně systému kritických kontrolních bodů (HACCP). Kontrolní činnost se zaměřuje rovněž na dodržování technologických a teplotních postupů, prevenci křížové kontaminace, manipulaci s odpady, regulaci výskytu škůdců a zajištění sledovatelnosti použitých surovin. V rámci kontrol bývají také diskutovány otázky značení pokrmů, informování o alergenech či používání materiálů a předmětů určených pro styk s potravinami. Významná pozornost je věnována kontrole proškolování personálu v otázkách hygieny potravin, jelikož právě odpovědnost každého, kdo se podílí na přípravě a podávání stravy, je nedílnou součástí prevence. Cílem dozoru není pouze kontrola souladu s právními předpisy, ale především včasná identifikace nedostatků, poskytování metodické podpory a posilování preventivních opatření.

https://doi.org/10.21101/hygiena.b0181

Prevence a kontrola infekcí spojených se zdravotní péčí z pohledu Florence Nightingale
Prevention and control of healthcare associated infections from the perspective of Florence Nightingale

Martin Krause
Vysoká škola zdravotnická, Praha, Česká republika

Příspěvek se zabývá významnou osobností světového ošetřovatelství 19. století. Florence Nightingale (1820–1910) je považována za zakladatelku moderního ošetřovatelství, ale také za významnou osobnost v nemocniční epidemiologii a hygieně. Uvádí se, že je svým postojem považována za průkopnici praxe založené na důkazech (evidence based nursing), ačkoliv tento koncept se začal využívat o mnoho let později. Florence Nightingale kromě jiného nastavila základní preventivní opatření v rámci problematiky infekcí spojených se zdravotní péčí. Zdůrazňovala, že infekce spojené se zdravotní péčí jsou preventabilní a jsou výsledkem nedbalosti či nevědomosti personálu. Také uváděla, že pokud budou preventivní opatření realizována, budou infekce výrazně eliminovány. Nejen v tomto ohledu se jí podařilo na základě přijetí